

LAr. Meor Abdullah Zaidi bin Meor Razali

PENGARAH JABATAN LANDSKAP MAJLIS BANDARAYA IPOH

Penulis: Mansor bin Mohamad
Bahagian Promosi dan Industri Landskap

Bicara Inspirasi kali ini menampilkan LAr. Meor Abdullah Zaidi bin Meor Razali, Pengarah Jabatan Landskap Majlis Bandaraya Ipoh. Beliau adalah pencetus inovasi eZe3@mbi, aplikasi inventori pokok menggunakan telefon mudah alih yang telah memenangi Anugerah Harta Intelek Negara 2017. Beliau juga merupakan Pengerusi Persatuan Arkitek Landskap Awam Malaysia (PALMA). Bicara Inspirasi akan memfokuskan kepada perancangan dan usaha Majlis Bandaraya Ipoh (MBI) dan beliau dalam menaikkan imej landskap bandaraya Ipoh sehingga mendapat jolakan sebagai hipster town dan pengiktirafan *Lonely Planet's top 10 places to visit in Asia*.

Boleh tuan berkongsi latarbelakang perkhidmatan, organisasi tempat berkhidmat serta perwakilan tuan dalam organisasi perkhidmatan landskap?

Saya merupakan antara graduan pertama Universiti Teknologi Malaysia (UTM) dalam pengajian Ijazah Senibina Landskap pada tahun 1996. Pernah berkhidmat di firma perunding landskap OTLA Design Partnership dan Aroma Tropic Sdn Bhd sebelum menjawat jawatan Arkitek Landskap di MBI dalam tahun 1998. Sejak tahun 2012 memegang jawatan Pengarah Jabatan Landskap MBI, iaitu pertama kali jawatan ini disandang oleh Arkitek Landskap. Sebelum ini jawatan tersebut disandang oleh Pegawai Tadbir.

Pada tahun 2017 dilantik sebagai Pengerusi Persatuan Arkitek Landskap Awam Malaysia (PALMA) yang merupakan pertubuhan berdaftar yang menaungi profesion Arkitek Landskap. Saya pernah terlibat dalam kajian etnobotani masyarakat Semelai dan Jakun di Tasik Bera dan Tasik Chini dari tahun 2004 hingga 2006 yang dikendalikan oleh Fakulti Alam Bina UTM. Kajian ini mengenai penggunaan tumbuh-tumbuhan dalam kehidupan seharian masyarakat berkenaan. Saya serta beberapa kakitangan Jabatan Landskap MBI juga merupakan sukarelawan dalam projek pembinaan perumahan orang asli di Tapah yang dilaksanakan oleh Universiti Putra Malaysia pada pertengahan tahun 2017. Penyertaan kakitangan bertujuan untuk meningkatkan kemahiran dalam kerja-kerja pembinaan.

Lawatan tapak warisan di Dataran Jam JWW Birch

Ipoh adalah PBT kedua diisytihar berstatus bandaraya pada tahun 1988. Apa ciri-ciri keunikan bandar ini yang menjadikan Ipoh nyata berbeza dari bandaraya lain di Malaysia dan mungkin juga di Asia Tenggara?

Dari aspek sejarah, pihak British mengakui Ipoh adalah bandar kedua utama di negeri Perak selepas bandar Taiping. Sejak tertubuhnya Kinta Sanitary Board pada tahun 1950'an, Ipoh terus berkembang sebagai pusat perlombongan bijih timah dan bijih besi yang penting di Malaysia seiring dengan Kuala Lumpur. Bandar Ipoh juga dirujuk dengan nama jolakan *City that Tin Built*.

Keunikan Ipoh pada legasi tinggalan British. Antara monumen dan infrastruktur unik yang ada adalah rumah kedai lama, stesen keretapi, bangunan dewan bandaran, pejabat pos, menara jam JWW Birch, padang awam yang di panggil 'Ipoh Padang' dan lain-lain kemudahan. Daripada aspek seni bina, kebanyakan bangunan lama awam dan swasta di Ipoh direkabentuk oleh arkitek BM Iversen, salah seorang pelopor *modernist architecture* di Asia Tenggara pada tahun-tahun sebelum dan selepas kemerdekaan negara. Hasil rekabentuk bangunan beliau juga boleh didapati di Kuala Lumpur, Singapura dan Pulau Pinang.

Seterusnya, walaupun Ipoh mempunyai ciri-ciri yang melayakkan bandar ini mendapat pengiktirafan UNESCO *World Heritage Sites*, namun kita berpandangan pengiktirafan berkenaan mempunyai kriteria yang sangat *rigid* untuk dipatuhi bagi mengekalkan status pengiktirafan. Sungguhpun demikian, MBI sebagai pihak berkuasa merancang tempatan mempunyai strategi dan inisiatif untuk memastikan keunikan bandar Ipoh terus terpelihara. Antaranya projek yang dilaksanakan bersama Jabatan Landskap Negara pada tahun 2000 untuk menaiktaraf kemudahan landskap di Ipoh Padang bagi membolehkan masyarakat menggunakan padang berkenaan dengan selesa di samping menghargai nilai sejarah padang berkenaan.

YAB Menteri Besar Perak pernah menyatakan bahawa Ipoh dan bandar-bandar lain mesti mengekalkan identiti dan menambahbaik tempat menarik yang ada. Apakah perancangan yang telah dibuat oleh MBI bagi menyahut seruan ini dan sejauh mana pencapaiannya?

Pekan Lama Ipoh atau lebih dikenali Ipoh *Old Town* adalah satu tempat yang kaya dengan warisan sejarah pada era penjajahan British dan kegemilangan industri perlombongan. Wajar diungkapkan bahawa tidak lengkap kehadiran seseorang ke Ipoh jika tidak berkunjung ke pekan ini. Atas dasar itu, MBI dengan kerjasama PLANMalaysia telah menyediakan Rancangan Kawasan Khas (RKK) Pekan Ipoh Bandar Warisan Bijih Timah 2020. RKK Pekan Ipoh merupakan rancangan pemajuan yang disediakan untuk pelaksanaan segera bagi pembangunan semula kawasan dalam pusat bandar dan kawasan berkepentingan warisan.

Dalam aspek pemuliharaan warisan, melalui RKK ini 14 ikon telah diwartakan sebagai mercu tanda Ipoh seperti Stesen Keretapi Ipoh, Dewan Bandaran Ipoh dan Tugu Peringatan JWW Birch.

Terdapat 7 teras pembangunan RKK Pekan Ipoh. Teras yang terlibat secara langsung dengan landskap dan persekitaran perbandaran adalah pemeliharaan dan pengukuhan imej, rekabentuk, aktiviti dan ruang awam, pengurusan sirkulasi dan aksesibiliti ruang bandar sebagai bandar transit dan penakhtarafan infrastruktur bandar bagi menyokong pembentukan bandar warisan yang efisien.

Pelaksanaan pelan tindakan RKK Pekan Ipoh melibatkan komponen sektor awam dan pemilik bangunan. Sehingga kini hampir 60% daripada pelan tindakan yang digariskan dalam RKK Pekan Ipoh telah dilaksanakan.

Kejayaan pelaksanaan pembangunan semula kian dirasai. Bandar Ipoh dikaitkan sebagai *hipster town* di Malaysia yang mampu menarik kehadiran anak-anak muda. Bukan sekadar itu, majalah pelancongan *Lonely Planet's* menyenaraikan Ipoh sebagai 10 tempat teratas untuk dilawati di Asia dalam tahun 2016 dan Perak sebagai 10 wilayah teratas untuk dilawati tahun 2017.

Bangunan KTM Ipoh

Dataran Jam JWW Birch

Dalam aspek landskap perbandaran, apa perancangan spesifik berkaitannya yang telah dilaksanakan?

Jabatan Landskap MBI menterjemahkan 3 teras RKK Pekan Ipoh yang ada kaitan langsung dengan landskap perbandaran melalui pendekatan peningkatan rangkaian pejalan kaki, peningkatan teduhan dengan penanaman pokok utama, memperelokkan mercu tanda dan menyediakan kemudahan sokongan di tempat tumpuan awam.

Melalui kerjasama jabatan-jabatan teknikal MBI, kita telah menyediakan pelan konsep pembangunan semula Dataran Stesen Keretapi Ipoh. Pelaksanaan projek ini telah dibiayai oleh Kementerian Pelancongan dan Kebudayaan. Disamping itu, Dataran Jam JWW Birch dan Medan Selera Dato Sagor yang merupakan antara mercu tanda penting bandar Ipoh juga telah dinaiktaraf.

Usaha pengukuhan imej Ipoh *Old Town* juga menyaksikan penglibatan, inisiatif dan pelaburan oleh pemilik rumah kedai dan pihak swasta untuk memulihara warisan alam bina dan budaya cara hidup kawasan ini. Sekeping Kong Heng misalnya adalah inisiatif swasta yang mengekalkan fasad bangunan rumah kedai lama namun telah diberi nafas baru dari aspek perkhidmatan serta perniagaan yang disediakan. Manakala landskap di antara lorong kedai dan kaki lima bangunan juga diwujudkan.

Menyedari keperluan untuk meningkatkan akses orang awam untuk berjalan kaki sambil menikmati suasana kehidupan dan keindahan senibina bangunan warisan dan rumah kedai lama, MBI telah menambahbaik laluan pejalan kaki yang dinamakan heritage trail melewati Dataran Jam JWW Birch, lorong antara bangunan, hingga ke Sekeping Kong Heng dan seterusnya ke Jalan Panglima atau lebih dikenali sebagai *Concubine Lane*.

Semasa pembinaan Dataran KTM Ipoh

Dataran KTM Ipoh yang telah siap

Sebelum

Selepas

Laluan antara rumah kedai di Concubine Lane yang dinaiktaraf MBI

Merujuk kepada visi Jabatan Landskap MBI untuk menjadikan Ipoh sebagai City in a Garden. Apa inisiatif yang telah dan akan dilaksanakan oleh MBI bagi mencapai matlamat ini?

City in a Garden adalah wawasan YAB Menteri Besar Perak yang mahukan pembangunan landskap lestari di bandar Ipoh yang memberi manfaat kepada komuniti bandar sejajar dengan aspirasi nasional untuk menjadikan Malaysia Negara Taman Terindah. Wawasan ini diperkukuhkan pula dalam tahun 2012, bilamana Ipoh dinamakan antara 10 ikon pelancongan negeri Perak.

Menyahut wawasan kerajaan negeri, Pelan Strategik MBI 2013 – 2020 telah dirangka dan sedang dilaksanakan dalam semua peringkat pentadbiran dan penyampaian perkhidmatan. 10 teras strategik yang telah diketengahkan akan memandu arah MBI terhadap penyampaian perkhidmatan berkualiti kepada orang awam.

3 daripada teras berkenaan menterjemahkan visi *City in a Garden*. Teras-teras berkenaan adalah mempertingkatkan pembersihan dan pengindahan bandar, meningkatkan kecekapan pengurusan perancangan dan pelaksanaan pembangunan dan seterusnya memperkasakan kesejahteraan bandar. Disamping itu, terdapat 7 program kerja yang sedang dilaksanakan oleh Jabatan Landskap MBI bagi mencapai matlamat visi berkenaan.

Taman Rekreasi Gunung Lang

Laluan pejalan kaki yang menekankan aspek keselamatan dan kemudahan pengguna

Bagaimana respon masyarakat sivil dan orang awam terhadap wawasan ini?

MBI menerima pelbagai respon, namun kebanyakannya adalah positif kepada wawasan yang hendak dicapai. Beberapa komuniti di Kampung Manjoi dan Taman Bukit Kledang misalnya akan menubuhkan Rakan Taman bagi bersama-sama MBI menjaga dan menangani masalah vandalisme pada padang-padang permainan di kejiranan mereka.

Bukit Kledang merupakan lokasi yang popular untuk melakukan aktiviti pendakian, berjalan kaki dan penjelajahan hutan. Kemudahan landskap di tempat ini dibina dan diuruskan oleh masyarakat setempat. Ini merupakan satu inisiatif luar biasa daripada masyarakat yang mencintai keindahan landskap dan Jabatan Landskap MBI berperanan dalam memberi khidmat nasihat. Kami berharap kecintaan dan pembudayaan landskap oleh masyarakat dapat berkembang selari dengan wawasan menjadikan bandaraya dalam taman dapat dicapai bersama.

MBI juga mendapat penajaan projek pengindahan bulatan dan pulau jalan daripada pihak swasta. Antara badan korporat yang menunjukkan komitmen yang baik melalui program tanggungjawab sosial korporat adalah AEON Berhad, Genting Berhad dan TESCO Berhad. Pihak pemaju juga melaksanakan beberapa inisiatif, antaranya membina dan menyelenggara taman-taman kejiranan yang digunakan oleh orang awam.

Taman rekreasi Bukit Kledang

Taman Kejiranan di Taman Seri Botani dibangun dan diurus oleh pemaju

Bicara tentang landskap dan pokok, fokus perbincangan pengamal bidang ini adalah bandar Taiping dan bukannya Ipoh. Apa ulasan tuan tentang ini?

Diakui bandar Taiping mempunyai aset landskap yang tidak ternilai iaitu Taman Tasik Taiping dan pokok hujan-hujan yang berusia ratusan tahun. Nilai tambah kepada itu, pada masa ini Taman Botani Perak yang dibiayai oleh JLN sedang dalam peringkat pelaksanaan. Itu adalah kelebihan Taiping dan kita berharap usaha-usaha pemuliharaan yang dilaksanakan oleh Majlis Perbandaran Taiping dapat dicontohi oleh PBT lain.

Ipoh mempunyai tarikan yang berbeza. Pembangunan landskapnya fokus kepada landskap perbandaran di mana terdapat rangkaian taman poket yang dinaiktaraf dan ruang-ruang kecil yang dibangunkan memberi aspirasi landskap tersendiri. Pelaksanaan pelan tindakan RKK Pekan Ipoh dan perancangan, pembangunan dan pengurusan perbandaran yang lain mencorak Ipoh menjadi *hipster town* di Malaysia.

Bukan itu sahaja, kita juga membangun dan mengurus secara lestari anugerah semulajadi seperti bukit batu kapur dan sungai untuk tujuan rekreasi dan pemuliharaan. Taman Awam Gunung Lang, Tasik Cermin dan Sungai Kinta misalnya adalah antara tarikan awam yang mendapat kunjungan ramai.

Kita juga sedang berusaha untuk menjadikan Gunung Rapat yang berkeluasan lebih 400 hektar sebagai kawasan rekreasi sepertimana yang telah disyorkan dalam Rancangan Tempatan Ipoh 2020. Jika ini dapat direalisasikan, Ipoh akan ada sebuah Taman Wilayah berlatar hutan batu kapur yang kaya dengan sumber alam semulajadi.

Ipoh *Old Town* dan kawasan sekitarnya amat unik dari aspek senibina dan warisan budaya. Namun seperti bandar-bandar lama yang lain mengalami *heritage vandalism* di mana perobohan dan pengubahsuaian bangunan dilakukan di luar kawalan. Selain itu pembangunan kawasan komersil baru menyebabkan ekonomi dan aktiviti di bandar lama menjadi lesu. Apa tindakan yang telah dilaksana oleh MBI untuk memberi nafas baru kepada pekan ini?

Dari aspek fizikal, pelaksanaan pelan tindakan RKK Pekan Ipoh menunjukkan impak positif kepada kehadiran pengunjung dan pelancong di mana secara langsung menyumbang kepada pertumbuhan ekonomi kawasan ini.

Sementara itu, pekan ini adalah kawasan komersial yang tidak ramai penduduk. Bagi menjadikan kawasan ini aktif dengan aktiviti maka MBI mengadakan inisiatif Gerbang Malam di mana kawasan tempat letak kereta dijadikan sebagai tapak perniagaan selepas jam 6 petang.

Selain itu pada setiap hari Ahad diadakan Ipoh *Memory Lane* yang menjual barang terpakai, antik dan sebagainya. Pada peringkat awal pelaksanaan inisiatif ini terdapat bantahan daripada peniaga-peniaga asal. Namun kini terdapat permintaan agar diwujudkan aktiviti serupa di kawasan lain dalam pekan lama kerana impak yang baik terhadap perniagaan mereka.

MBI akan memastikan kawalan pembangunan di Ipoh *Old Town* selaras dengan legasi pekan ini. Walau bagaimanapun kita tidak boleh menghalang sebarang pembangunan yang mahu dilaksanakan oleh pemilik bangunan. Namun kini kira-kira 90% pemilik mengekal dan memulihara bangunan asal manakala selebihnya disebabkan

Adakah MBI memberi sebarang insentif kepada pemilik yang mengekal dan memulihara bangunan mereka?

MBI tidak menyediakan sebarang insentif kerana impak pelaksanaan RKK Pekan Lama Ipoh serta permintaan pasaran terhadap perniagaan berkonsepkan *hipster* cukup bagus untuk pemilik mengekalkan struktur dan fasad bangunan sedia ada.

Pembangunan komersil dan kediaman kini menjurus kepada konsep *suave, sassy and cool* (bersemangat, hidup dan damai). Dalam konteks ini, bagaimana MBI mengawal dan mengolah landskap bandaraya agar sejajar dengan konsep ini?

Selain daripada rangkaian laluan pejalan kaki yang telah dibangunkan, MBI akan memperkasakan Sungai Kinta sebagai sebahagian daripada laluan berbasikal untuk membolehkan orang awam meneroka bandar Ipoh secara santai dan lestari. Jajaran laluan telah dikenal pasti dan kini pada peringkat menyelesaikan beberapa isu berkaitan persimpangan jalan dan laluan pejalan kaki. Idea menyediakan laluan berbasikal ini teretus daripada budaya komuniti bandar yang suka berbasikal pada waktu-waktu tertentu dan acara tahunan Kayuhan Merdeka anjuran MBI yang melibatkan DYMM Sultan Perak dan kepimpinan negeri.

Selain itu kita juga menganjurkan hari tanpa kereta pada setiap hujung minggu bagi menggalakkan orang awam berbasikal dan berjalan kaki di Ipoh *Old Town*. Disamping itu, MBI juga telah menyediakan landskap lembut dan kejur berkonsepkan klasik seperti bangku kayu daripada bahan *railway sleepers* di jajaran laluan pejalan kaki sebagai pendekatan lestari pembangunan dan pengurusan perbandaran.

Bangku kayu, pokok teduhan dan laluan pejalan kaki melengkapkan keunikan fasad bangunan lama

Antara lakaran mural dinding dalam Ipoh *Old Town*

Negara 2017 bagi inovasi eZe3@mbi. Boleh tuan kongsi tentang pencapaian ini?

eZe3@mbi adalah aplikasi inventori pokok menggunakan telefon mudah alih yang dibangunkan oleh MBI secara dalaman. Cetusan inovasi ini datang dari saya berdasarkan keperluan oleh pihak syarikat insurans untuk menandakan pokok teduhan pinggir jalan bagi tujuan insurans liabiliti awam. Inovasi terilham berdasarkan pengalaman mengumpulkan data inventori pokok bagi kajian etnobotani masyarakat Semelai dan Jakun tentang bagaimana untuk menyemak semula data inventori yang dikumpul secara manual menggunakan GPS kepada data digital bagi memudahkan pengurusan data. Pembangunan aplikasi ini melibatkan kerjasama Unit Teknologi Maklumat MBI dan mendapatkan input profesional daripada arborist Jabatan Landskap MBI. Kejayaan eZe3@mbi telah mendapat pengiktirafan sebagai johan Anugerah Inovasi Teknologi Maklumat dan Komunikasi (AICT) negeri Perak 2014, MLAA Green City Award for Government and City Council Category 2016 dan Anugerah Harta Intelek Negara 2017.

Aplikasi ini telah dikomersialkan di mana sistem yang telah ditambah baik sedang diguna oleh PBT Negeri Melaka yang

dinamakan mytrees@melaka. Beberapa PBT lain juga sedang dalam peringkat rundingan untuk mengunapakai aplikasi yang kita inovasikan ini.

MLAA
Excellence Award

Pengiktirafan yang telah diterima oleh MBI dalam pembangunan aplikasi eZe3@mbi

Tuan adalah Pengerusi Persatuan Arkitek Landskap Awam Malaysia (PALMA) yang baru ditubuhkan. Apa yang diperjuangkan oleh persatuan, keahlian dan aktiviti yang akan dilaksanakan?

PALMA menaungi perkhidmatan Arkitek Landskap awam yang berkhidmat di peringkat persekutuan, negeri, PBT dan universiti. Persatuan ini baru diluluskan penubuhannya pada beberapa bulan yang lepas di mana kita memperjuangkan perkara-perkara berkaitan perkhidmatan terutama pada peringkat PBT. Harus diingat bahawa perkhidmatan Arkitek Landskap adalah satu perjawatan yang agak baru dalam perkhidmatan kerajaan, maka ada beberapa perkara yang perlu diperhalusi bagi meningkatkan sumbangan penjawat jawatan ini kepada masyarakat sejajar dengan slogan 'Merakyatkan Perkhidmatan Awam' disamping untuk menambah baik skim perkhidmatan.

Keahlian adalah secara automatik bagi semua Arkitek Landskap awam. Terdapat beberapa aktiviti yang telah dirancang pada peringkat jawatankuasa untuk dilaksanakan dalam tahun 2018.

Akhir wawancara, titipan kata-kata motivasi tuan kepada pembaca Buletin Landskap Negara terutamanya kepada Arkitek Landskap muda.

Sebuah kejayaan memerlukan tempoh masa yang panjang untuk dibina dan semangat kerja berpasukan adalah kunci kejayaan. Sebagai Arkitek Landskap yang bekerja bersama profesion lain, kita perlu melakukan sesuatu di luar kebiasaan untuk memastikan perkhidmatan ini dianggap setara penting dalam menjayakan matlamat organisasi. Kita juga perlu berani berinovasi bagi mengutuh dan mengembangkan kerjaya.